

Landsbygdspolitisk Plattform

**Antagen av Vänsterpartiets partistyrelse
19 april**

**Vänsterpartiet
2013**

Innehåll

Innehåll.....	2
En politik för hela Sverige	3
Ny strategi	3
Skattepolitik för hela Sverige	4
Infrastruktur för hela Sverige	4
Inflytande, engagemang och mångfald	5
Det nordiska samarbetet	6
Små företag – en motor för landbygden.....	6
Lokala banker – ett smörjmedel för landbygden.....	7
Gröna näringar.....	7
Skogens många värden.....	8
Satsa på turismen.....	9
Offentlig service.....	9
Tillgång till vård, omsorg och läkemedel.....	10
Lanthandel och drivmedel.....	10
Utbildning	11
Kompetensförsörjning.....	11
Bygg bostäder i hela landet	12
Kultur för alla.....	12
Rovdjur.....	14
Beskatta utnyttjande av naturresurser.....	14
Vilja och samordning skapar framtidstro	15

En politik för hela Sverige

Vänsterpartiet arbetar för att hela landet ska leva och vi presenterar här en politik för att möjliggöra detta. Vi vill skapa förutsättningar för att alla ska ha både rätten och möjligheten att bo var man själv önskar i Sverige. Landsbygden har många tillgångar, inte enbart mark och råvaror utan också i form av natur och kulturlandskap där det finns möjlighet att skapa attraktiva boendemiljöer. Vår övergripande strategi bygger på långsiktighet, en utvecklad samverkan, ett större regionalt inflytande och ett tydligt ansvar för staten att grundläggande samhällsservice finns i hela landet.

Viktigt för en positiv utveckling av landsbygden är en aktiv, långsiktig regionalpolitik som ger kommunerna likvärdiga möjligheter och garanterar service och infrastruktur i hela landet. Dessutom måste den kreativitet och handlingskraft som finns bland landsbygdens människor tas tillvara. Det handlar förstås om makt och fördelning av resurser, men det handlar även om att mobilisera den utvecklingskraft som finns i hela landet. Landsbygdens olika förutsättningar måste beaktas och invånarna måste ges möjligheten att utveckla sina specifika bygder så de kan påverka lokala och regionala utvecklingsfrågor. Politikens uppgift är att skapa förutsättningarna för detta.

Vänsterpartiets turism-, jordbruks-, miljö- och klimatpolitik är intimt förbunden med utvecklingsmöjligheter för den svenska lands- och skogsbygden. Ökad användning av bioenergi, förädling av skogsråvara, turism, jordbruk och livsmedelsproduktion skapar tillsammans med infrastruktursatsningar förutsättningar för en hållbar utveckling av den svenska landsbygden, till fördel för hela landet.

Ny strategi

Trots att det ibland gjorts ambitiösa ekonomiska satsningar på olika regioner, har det allt för ofta handlat om kortsiktiga satsningar eller rena ”brandkårsutryckningar”. Det har saknats en sammanhållen politik för utveckling av hela Sverige. Olika myndigheter och sektorer har tillåtits agera utifrån egna kortsiktiga intressen utan att konsekvenser för helheten har beaktats.

Kommuner, landsting och regioner har inte getts likvärdiga möjligheter att erbjuda samhällsservice. Satsningarna på infrastruktur, från fiber till järnväg har varit för små. Avsaknaden av sammanhållen och offensiv landsbygdspolitik har ökat urbaniseringen och bidrar starkt till att skillnaderna mellan olika regioner i Sverige växer. De senaste åren har befolkningen minskat i ungefär hälften av landets kommuner och framtida generationsväxling på arbetsmarknaden kommer att innebära än större problem för många landsbygdskommuner om inte ett övergripande ansvar tas.

Om vi inte för alltid ska cementera de idag ökande regionala skillnaderna måste denna utveckling brytas. Vi måste skapa förutsättningar för en inflyttning till landsbygd och småstäder, men också genomföra åtgärder som gör att människor väljer att stanna kvar. Vänsterpartiets presenterar här en politik som betydligt förbättrar förutsättningarna för att hålla ihop Sverige.

Skattepolitik för hela Sverige

Alla kommuner och landsting ska ha likvärdiga förutsättningar att erbjuda sina medborgare bra välfärdstjänster och service. Vänsterpartiets vill ha en skattepolitik som gynnar hela landet.

Vänsterpartiet vill:

- Höja utjämningsgraden i kommunala skatteutjämnningssystemet så att systemet når de regionalpolitiska målsättningarna fullt ut.
- Att det ska vara möjligt att ge riktade statliga stöd utanför utjämnningssystemet, t ex till utflyttningskommuner, landsbygd och storstäders förortsområden.

Infrastruktur för hela Sverige

En väl fungerande infrastruktur är en förutsättning för att näringslivet ska kunna utvecklas och för att skapa goda livsmiljöer, så att vi får platser som människor både väljer att flytta till och att stanna kvar på.

För att bryta dagens utveckling mot en landsbygd med allt sämre fungerande infrastruktur vill Vänsterpartiet genomföra en omfördelning och en utökning av infrastrukturanslagen. Sverige behöver dessutom få ett ekologiskt hållbart transportsystem, då spelar utvecklingen av järnvägen en extra viktig roll. För att skapa möjligheter till klimatsmarta transporter måste en överflyttning från väg till järnväg ske. Vi satsar därför stora resurser på järnvägen för framtiden.

För landsbygdens överlevnad och utveckling är likaså en fortsatt utbyggnad av bredbands- och fibernätet en grundbult. Det finns idag allvarliga brister i vår tillgång till fast och mobil telefoni. Den fasta telefonin och mobiltäckningen måste garanteras i hela landet.

Även med utbyggd kollektivtrafik kommer bilismen att ha stor betydelse för landsbygden, heltäckande kollektivtrafik är inte möjlig i alla områden. Klimatförändringarna kräver att vi ställer om våra transportsätt. Det är viktigt att detta arbete inte slår mot dem som saknar alternativ till bilen på landsbygden. På samma sätt behövs åtgärder som stödjer jord och skogsbruk vid ökad beskattning av tunga fordon. Det är inga miljövinster i att försämra villkoren för dessa näringar i Sverige.

Vänsterpartiet vill:

- Ha ett väsentligt utökat banunderhåll i hela landet.
- Specifikt utöka resurserna för underhållet av lågtrafikerade banor och kapillärspår eftersom dessa är av särskild vikt för landsbygden.
- Förbättra banor och satsa på nya terminaler för att föra över stora delar av gruv- och skogsnäringens transporter från väg till järnväg
- Öka investeringarna i Norrbottniabanan och investera i järnväg Kaunisvaara Svappavaara.
- Under en 10-årsperiod satsa på upprustning av inlandsbanan med tvärbanor.

- När det gäller vägar prioritera underhåll av vägars bärighet och tjälsäkringen av befintliga vägar.
- Satsa på färjetrafiken till Gotland.
- Arbeta för en fungerande kollektivtrafik på landsbygden, detta är viktigt för alla, men speciellt för den yngsta och den äldsta landsbygdsbefolkningen, och för att utveckla besöksnäringen.
- Öka stödet till bredband- och fiberutbyggnaden till landsbygden i hela Sverige.
- Att regeringen ska ta ett större ansvar för en bättre samordning av alla aktörer som jobbar med bredbands- och fiberutbyggnad.
- Att staten garanterar fast telefoni och en bra mobiltelefonitäckning i hela landet.
- Att en avgift tas från samtliga operatörer inom mobiltelefoni som en procentssats av omsättningen för att garantera täckning av de delar av landet där det inte är kommersiellt lönsamt att ha täckning.

Inflytande, engagemang och mångfald

För att ta tillvara den kunskap och det engagemang som finns hos landsbygdens invånare är det viktigt att ha former för samhällsplanering där människor kommer till tals och deras engagemang tas tillvara. Det kan handla om att arbeta tillsammans med företag och lokalt föreningsliv, men också om att föra över beslutsrätt från myndigheter och länsstyrelser till kommunerna.

Att människor själva organiserar sig för en bygds utveckling är positivt och kan ske i många olika former. T ex genom byalag, kooperativ, samägda företag, föreningar, utvecklingsbolag eller lokala kreditföreningar. Även mångfald är en viktig faktor för tillväxt. Mångfald ger dynamik, lockar till sig människor och ökar möjligheterna för en kreativitet som kan resultera i en större bredd inom kultur och näringsliv. Det är viktigt att sträva efter ett välkommande samhällsklimat, mötesplatser och lika behandling.

Arbetet mot rasism, homofobi, patriarkala strukturer och andra former av intolerans och diskriminering måste bekämpas över hela Sverige. Detta arbete måste bedrivas på många olika sätt. Vänsterpartiet vill bland annat se minst en antidiskrimineringsbyrå i varje län med de befogenheter och den juridiska kompetens som krävs för att kunna driva diskrimineringsfall. Samtidigt vill vi förvandla de lokala antidiskrimineringsbyråerna till lokala DO-kontor.

Vänsterpartiet vill:

- Att människors erfarenheter i samhällsplaneringen bättre tas tillvara och att kommuner och regioner ges beslutsrätt över regionala utvecklingspengar.
- Kvalitetssäkra rådgivnings- och beslutsprocesser för företagsstöd, så att de ger alla samma möjligheter oavsett kön, etnicitet etc.
- Garantera att det finns minst en antidiskrimineringsbyrå i varje län.

Det nordiska samarbetet

Det nordiska samarbetet är viktigt för en fungerande landsbygdspolitik i Sverige. Idag när problemen inom den europeiska unionen hopar sig allt mer är det lätt att se behovet av att stärka det nordiska samarbetet. Men om samarbetet ska utvecklas behövs en ny strategi för framtiden.

Vänsterpartiet vill också betona hur viktigt nordiska rådet och nordiska ministerrådet är för det nordiska samarbetet. Råden kritiseras ofta för att vara ineffektiva, men vi menar att det viktigaste måste vara att se potentialen hos de båda råden så att arbetet kan stärkas och effektiviseras.

Vänsterpartiet vill:

- Skapa en gemensam nordisk infrastrukturpolitik för att möjliggöra byggandet av gemensamt finansierade, ägda och drivna vägar, järnvägar, flygplatser och bredband/fiber för ny teknik. Detta skulle gynna gemensamma gränstrakter. De östvästliga förbindelserna kommer då prioriteras.
- Etablera ett djupare samarbete mellan de nordiska ländernas utbildningsväsen. Resurser avsätts för att regionala högskolor ska kunna söka medel för nordiskt samarbete kring landsbygdsutveckling, vilket på sikt kan bidra till att bygga upp nya näringar och stärka befintliga småföretag i regionerna med störst utvecklingsbehov.
- Underlätta för arbetstagare som arbetar i ett Nordiskt land men bor i ett annat. Tydliga avtal mellan de Nordiska länderna ska tas fram.
- Låta utreda möjligheten att skapa en nordisk kompetensbank för de lokala banker som finns i Norden. Detta för att stärka landsbygdsutvecklingen, finansiering av nya jobb och företag samt för att öka bankkonkurrensen.
- Att nordiska rådet tar fram en ur miljösynpunkt hållbar nordisk livsmedelsstrategi så att vi i större omfattning blir självförsörjande och mindre beroende av import.

Små företag – en motor för landsbygden

Små och medelstora företag är viktiga för att hela Sverige ska leva. Vänsterpartiet vill förbättra möjligheterna för små företag på landsbygden att växa och föreslår några grundläggande förändringar som leder till bättre förutsättningar för småföretagare.

Vänsterpartiet vill:

- Slopa sjuklöneansvaret för småföretag.
- Införa ett socialförsäkringssystem för företagare så de kan åtnjuta samma trygghet vid sjukdom och föräldraledighet som anställda.
- Stärka möjligheterna att bedriva företagsamhet i hela landet genom att utöka möjligheterna att få tillgång till riskkapital, med fler etableringar av lokala sparbanker.
- Förändra Lagen om offentlig upphandling (LOU) genom att öppna för större möjligheter att upphandla ekologiskt hållbart och när-/lokalproducerat med krav på bra djurskydd.
- Införa ett forsknings- och utvecklingsstöd för små- och medelstora företag.
- Underlätta generationsskiftet för att behålla arbetstillfällena och servicen genom en särskild satsning för stöd och information för företagare då det gäller att växla över företaget till nya generationer.
- Att statliga myndigheter och bolag får i uppdrag att anpassa sina upphandlingar så att mindre producenter gynnas såsom sociala, kooperativa icke vinstdrivande företag m.fl.

Lokala banker – ett smörjmedel för landsbygden

Vänsterpartiet stöttar utvecklingen av fler bankkontor, och särskilt de lokala sparbankernas möjlighet att konkurrera. Landsbygden behöver banker med lokal närvaro, stor personkänedom och samhällsengagemang.

Vänsterpartiet vill:

- Att staten ser över och ändrar i nödvändiga lagar och regelverk för att stärka lokala sparbankers kapitalbas.
- Bredda bankkonkurrensen och ge människor större möjlighet att välja alternativ till de stora affärsbankerna genom att utöka möjligheterna till statliga kreditgarantier eller uppstartslån i syfte att öka nyetableringen av lokala sparbanker.
- Att banker åläggs upprätthålla viss kontanthantering genom föreskrifter eller lag.

Gröna näringar

Många framtida jobb finns inom de gröna näringarna, företag som har sin bas i jord-, skogs-, och vattenbruk där många är verksamma inom livsmedelsproduktion, men en växande grupp också inom andra områden som turism, hästverksamhet, livsmedelsförädling och energiproduktion.

Utveckling av de gröna näringarna förbättrar oddsen för inflyttning till, och utveckling av, landsbygden. För Vänsterpartiet är det inte bara jordbrukspolitiken som är starkt förbunden med möjligheten till utveckling av svensk lands- och skogsbygd, utan även turismen och miljö- och klimatpolitiken. Vår energipolitik bygger på att kärnkraften ska avvecklas och ersättas av förnybar energi i stor skala. En politik som främjar ökad användning av bland annat bioenergi och förädling av skogsråvaran gynnar landsbygden i allmänhet och skogsbygderna i synnerhet.

Vänsterpartiets mål är att underlätta för människor att få tillgång till närproducerad, hälsosam och miljövänligt producerad mat. Vi vill att Sverige ska vara mer självförsörjande på livsmedel. Därför är det viktigt att Sverige undviker att införa ytterligare avgifter, skatter och regelverk som skapar konkurrensnackdelar för det svenska jordbruket i relation till jordbruket i övriga EU. Vi vill göra Sverige till det hållbara matlandet och ser en stor potential inom lokal livsmedelsförädling och småskaligt mathantverk.

Det går dock inte att blunda för Sveriges medlemskap i EU och i och med detta är vårt jordbruk, och därmed landsbygden, starkt beroende av EU:s jordbrukspolitik. Återföringen av EU:s olika stöd är därför en viktig del av den nationella jordbruks- och landsbygdspolitiken.

Vänsterpartiet vill:

- Öka forskning, rådgivning och stöd för energiproduktion från lantbruket.
- Införa nettodebitering för el för att uppmuntra egenproduktion.
- Införa ett metanreduceringsstöd på 20 öre/kWh för att minska metangasutsläppen från lagring av stallgödsel och öka produktionen av biogas.
- Upprätta en nationell livsmedelsstrategi för Sverige då det ur både beredskaps- och hållbarhetsperspektiv är viktigt med ökad lokal produktion av livsmedel.
- Förändra lagstiftningen så att kommunerna enklare kan handla närproducerat och med höga krav på djuromsorg.

- Se över möjligheterna att påverka distributionen av livsmedel, med syfte att minska transporter.
- Att Sverige arbetar för bästa möjliga återföring från EU:s jordbruksbudget, så att svenskt lantbruks konkurrenskraft inte försämras.
- Att Sverige verkar för ökat miljöfokus i EU:s jordbruksstöd, såsom utökat betesstöd och stöd för ökad ekologisk produktion.
- Att Sverige agerar för att EU:s jordbruksstöd i högre grad kopplas till aktivt brukande. Detta för att åstadkomma ett ökat boende och företagande på landsbygden.
- Genom våra satsningar på det hållbara matlandet Sverige gynna ekologisk livsmedelsproduktion samt öka jordbrukarnas makt att enskilt eller gemensamt öka förädlingsgraden och makten över förädlingskedjan för sina produkter.
- Gynna utvecklingen av kooperativt och lokalt ägd vindkraftsproduktion.

Skogens många värden

Skogen och skogsbruket tillför samhället och ekonomin många värden, men här finns också motstridiga intressen. Vi vill värna den biologiska mångfalden och stärka skyddet av skogens sociala värden för friluftsliv och turism. Det är också viktigt med ett stort uttag av trä och biomassa. Skog, virke och papper är en av Sveriges viktigaste exportnäringar. Den ger viktiga jobb i hela landet, har stor potential för utökad förädling i områden nära råvaran och har därför en stor roll för landsbygdens utveckling.

Utöver detta är skogen helt avgörande för klimatomställningen till ett miljövänligt och uthålligt samhälle. För att kunna öka produktionen av timmer och biomassa samtidigt som mer skogsmark skyddas för andra ändamål, måste tillväxten i den så kallade produktionsskogen öka.

Vänsterpartiet vill:

- Att skogen som plats för upplevelser och rekreation tillmäts större betydelse än idag. Skogen är en stor resurs för att skapa attraktiva boendemiljöer, för rekreation och för friluftslivet. Vi måste därför skydda och varsamt bruka skog som är viktig som besöksmål för människor, t ex tätortsnära skog eller områden viktiga för andra näringar.
- Skydda större arealer av den urskog/gammelskog som finns kvar och värna nyckelbiotoper och den biologiska mångfalden.
- Öka produktionen av timmer och biomassa. En metod att uppnå detta kan vara att öka odlingen och avkastningen från marker där man använder trakthyggesbruk (kalhugger). Detta kan göras genom tätare plantering som ger ökad skörd vid första gallring. Vänsterpartiet föreslår därför att skogsstyrelsen får ökade resurser för att kunna utveckla dessa typer av skogsbruk.
- Att vidareförädling av skogsråvara ska vara ett prioriterat område för forskningen. Vidareförädling har stor utvecklingspotential inom flera områden. Bland annat kan produkter baserade på skogsråvara ersätta olje-baserade produkter och byggandet i trä kan öka betydligt jämfört med idag.
- Att långsiktiga beslut om villkor för och beskattning av alternativa drivmedel fattas, så att dessa främjas och investeringar för skogsbaserade bränslen möjliggörs.

Satsa på turismen

Vänsterpartiet vill satsa på besöksnäringen. Det är en växande bransch som ger jobb i hela landet. Den moderna besöksnäringen är inte bara långväga resor, utan även upplevelser och rekreation i närområdet. För landsbygdsturismen är natur och kulturlandskap de viktigaste resurserna – värden som vi måste både värna och kunna använda. Den besöksnäring som kan leda till utvecklingen av den lokala miljön och skapar långsiktiga arbetstillfällen behöver få sina intressen bättre beaktade vid planering av markanvändning, skogsbruk, infrastruktur och kollektivtrafik.

Vänsterpartiet vill:

- Uppvärdera fjäll-, fiske- och landsbygdsturism så att denna ses som en viktig näring ur ett regionalpolitiskt perspektiv och därmed får en större del av de framtida infrastruktursatsningarna.
- Förenkla regelverket för småskalig livsmedelsproduktion och servering för att underlätta för småföretag. Detta då utvecklingen av landsbygdsturism gynnar och samspelar med utvecklingen av lokal livsmedelsproduktion.
- Värna allemansrätten.
- Att staten genom visit Sweden och i samarbete med kommuner, föreningar och företag, tar ett ökat ansvar för att locka besökare till hela Sverige och för arbetet med säsongförlängning.
- Att de så kallade branschsamtal som regeringen regelbundet för med olika näringar även ska omfatta besöksnäringen.
- Ge Länsstyrelserna i uppdrag att främja logistiken och utvecklingen av lokal livsmedelsproduktion
- Utredda skattevillkoren för deltidboende och säsongarbetande.

Offentlig service

Vänsterpartiet anser att alla medborgare har rätt till grundläggande service. Så är det inte idag. För att kunna erbjuda bättre service även utanför tätorterna menar vi att det krävs en ökad samverkan mellan olika myndigheter, t ex på det sätt som föreslogs i Högdahls utredning ”Se medborgaren för en bättre offentlig service”. Samlokalisering och samverkan inom så kallade Servicekontor skapar möjligheter för bra service. Grunden för lokala servicekontor bör vara Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Polis och kommunal service. Men samverkan räcker inte, det behövs också möjlighet för olika myndigheter att anpassa sin verksamhet utifrån lokala förutsättningar.

Vänsterpartiet vill:

- Införa lokala servicekontor där statlig, kommunal, ideell och privat service kan samordnas i samverkan mellan aktörerna. Huvudansvar ska åligga arbetsförmedlingen. Vi föreslår en försöks- och utvecklingsverksamhet för detta under fem år. Under denna tid ska möjligheten att inrätta fasta eller mobila filialer till servicekontoren på mindre orter runt om i landet prövas.
- Att posten ska ha i uppdrag att ge god service av likvärdig kvalitet till alla enskilda medborgare och företag i hela landet.
- Att det i polisens nya organisation ska finnas grundläggande tillgång till polis i hela landet. Fördelningen av polistjänster ska ta hänsyn också till långa avstånd och turismintensiteten på orterna. Polisen ska även ta fram lösningar som utökar möjligheterna att bistå varandra t ex vid stora evenemang eller under turismens högsäsong.
- Att regeringen ska återkomma med lagförändringar för att underlätta samverkan mellan Nordens poliser.

Tillgång till vård, omsorg och läkemedel

Vänsterpartiets grundsyn är att vård ska fördelas utifrån behov och inte vara beroende av plånbokens storlek. Därför vill vi hålla marknad och vinstintressen utanför vården och omsorgen. I grunden måste samhället stå som garant för en likvärdig vård och omsorg för alla, eftersom marknaden aldrig kommer att lösa vården och omsorgen på landsbygden.

För att säkra tillgången på vård och omsorg och tillgången på läkemedel även i befolkningssvaga områden krävs därför att nödvändiga resurser tillförs via skattesystemet. Tillgången till läkemedel på landsbygd och i glesbygd har kraftigt försämrats i och med avregleringen av apoteket. Vänsterpartiet föreslår därför en ny modell för apoteken med bättre service och ökad tillgänglighet.

Vänsterpartiet vill:

- Höja och värdesäkra statsbidragen så att kommuner och landsting ska kunna tillhandahålla en god nivå på vård, omsorg och räddningstjänst.
- Att staten tar fullt ansvar för att säkerställa att alla medborgare har tillgång till apotek och därmed livsnödvändiga läkemedel i hela landet.
- Att en avgift tas ut av samtliga apotek som en procentsats av omsättningen och används för att garantera tillgången till apotek på landsbygd och i glesbygd.
- Ge Landstinget och regionen full bestämmanderätt över hur skattepengar till vård ska användas så att en jämt fördelad vård kan garanteras. Den fria etableringsrätten för vårdföretag tas därmed bort, liksom möjligheten för företag med privat vinstintresse att bedriva grundläggande sjukvård genom skattefinansiering.

Lanthandel och drivmedel

Vänsterpartiet värnar om en grundläggande service till hela befolkningen. Statliga medel måste riktas till de krafter som vill arbeta för en fungerande service på landsbygden. På sikt ger sådant stöd goda miljömässiga, sociala och ekonomiska förutsättningar för en levande landsbygd. De stöd för investeringar och förbättringar för lanthandeln som finns idag är bra men inte tillräckliga. Bland annat måste lanthandeln få tillgång till varor på rimliga villkor.

Vänsterpartiet vill:

- Införa ett logistikstöd för att bedriva lanthandel. Stödet ska kompensera sämre geografisk belägenhet, mindre volymer av varor etc., vilket är en förutsättning för en fungerande dagligvarumarknad även på landsbygden.
- Utredda lanthandelns konkurrenssituation gentemot dagligvaruhandeln i mer tätbefolkade områden. I uppdraget ska ingå att återkomma med förslag på hur grossister kan åläggas ett större ansvar för att upprätthålla likvärdiga förutsättningar för dagligvaruhandeln i hela landet, samt med förslag på hur dagens diskriminering av lanthandeln i övrigt ska kunna avhjälpas.
- Utöka statliga medel för hjälp till etablering av drivmedelsmack på landsbygd.
- Underlätta dispensmöjligheter för drivmedelsmackar i glesbygden med låg omsättning genom lagregleringar som inte äventyrar yttre miljön eller säkerheten.

Utbildning

Vänsterpartiet står för det livslånga lärandet. Vi vill ha en likvärdig skola som slår vakt om rätten till skola och utbildning oavsett var i landet man bor. Vi vill ha en sammanhållen grundskola och vi vill att skolan åter förstärkas. Vi är motståndare till att skolor och förskolor drivs i vinstsyfte. Vänsterpartiet verkar också för att systemet med fristående skolor avvecklas och för att alla grund- och gymnasieskolor ska drivas i offentlig gemensam regi.

Utbildningssatsningar är ett av de viktigaste politikområdena för att bekämpa arbetslösheten, minska regionala klyftor och hålla ihop Sverige. I många landsbygdskommuner är utbildningsnivån låg. Därför måste det finnas en decentraliserad vuxenutbildning och ett studiehjälpssystem som ger möjlighet till vuxenstudier och kompetensutveckling. Likaså måste regionala högskolor stärkas och distansutbildningarna fortsätta utvecklas.

Om hela Sverige ska leva är det nödvändigt att lagstiftningen för grundskolan beaktar olika områdets möjligheter och problem. Den nya skollagens krav kommer att leda till skolnedläggningar på landsbygden.

Vänsterpartiet vill:

- Ge skolverket i uppdrag att bedriva utvecklingsarbete för hur man driver små skolor med hög kvalitet, till exempel genom användande av modern teknik.
- Att kommunerna, så länge man har ansvar för skolans organisation och ekonomi, ska kunna planera verksamheten. Därför ska kommunerna ha ett avgörande inflytande, ett veto, över etableringen av nya skolor och förskolor.
- Öka antalet utbildningsplatser i hela landet inom Folkhögskolan, den kommunala vuxenutbildningen och Yrkeshögskolan.
- Ha ett resursfördelningssystem som säkrar de mindre universitetens och de regionala högskolornas utveckling, och ger dem resurser för utbildning och forskning.
- Att samtliga universitet och högskolor får ett särskilt uppdrag och anslag för att bedriva lärcenterverksamhet, en möjlighet att läsa på distans enskilt eller i grupp med pedagogiskt och tekniskt stöd.
- Utveckla och kvalitetssäkra distansutbildning inom lämpliga ämnesområden för att ytterligare sprida möjlighet till utbildning över hela landet.

Kompetensförsörjning

Att tillgången till utbildning är god i hela landet är en jämlikhetsfråga men även en nödvändighet för att försörja arbetsmarknaden med kompetens. Olika typer av utbildning måste kunna erbjudas utifrån både individers och arbetsmarknadens behov.

Kompetensförsörjning kommer troligen bli ett växande problem i hela Sverige, men särskilt på landsbygden. Även om utbildningssatsningar är den viktigaste åtgärden för att trygga kompetensförsörjningen räcker det inte, vi måste också pröva nya vägar.

Vänsterpartiet vill:

- Öka inslaget av utbildning inom arbetsmarknadspolitiken.
- Tillsätta en personalförsörjningskommission med uppdrag att föreslå åtgärder och insatser för att lösa personalförsörjningen inom välfärdsverksamheterna i hela landet.
- Införa en rabatt på studielånet, som i det norska systemet, för personer i bristyrken som etablerar sig i utpekade områden med stora rekryteringproblem.
- Att utbildningar i bristyrken erbjuds i hela landet utifrån de lokala behoven.

Bygg bostäder i hela landet

Bostadsbristen är idag akut i många kommuner, såväl i staden som på landet. Vänsterpartiet vill att bostadsbyggandet ska öka, även på landsbygden, och vi vill att såväl staten som kommunerna tar ett tydligt ansvar för att så sker. Livskraftiga och ekonomiskt starka allmännyttiga bostadsbolag är grundläggande för att klara bostadsförsörjningen men också för möjligheten att föra en social bostadspolitik.

Vänsterpartiet vill uppmuntra hållbart byggande av flerfamiljshus i trä. Dagens moderna trähuskonstruktioner har många fördelar gentemot andra byggmaterial. Det är ett miljövänligt material, byggtiden är kort och byggnadskostnaderna generellt lägre. Eftersom råvaran finns på den svenska landsbygden har fler nybyggda bostäder i trä dessutom goda möjligheter att leda till fler arbetstillfällen. För byggbranschen generellt efterlyser vi en bättre konkurrens, och att bygga fler och större hus i trä kan pressa kostnaderna på bostadsmarknaden – vilket i sig är välkommet.

Parallellt med bostadsbristen finns kommuner där befolkningen minskar. I vissa av dessa har en avveckling av bostäder varit nödvändig, något som har resulterat i många negativa konsekvenser, inklusive hårda ekonomiska smällar för de enskilda kommunerna. En samordnad bostadspolitisk strategi för landsbygd och mindre orter är nödvändig för att komma till rätta med problem som specifikt drabbar glest befolkade regioner. T ex måste det bli möjligt för enskilda att få lån för att bygga ett hus även på orter med fallande bostadspriserpriser och negativ värdeutveckling.

Vänsterpartiet vill:

- Införa ett investeringsstöd för byggandet av hyresrätter. En del av investeringsstödet ska vara riktat för byggande av flerfamiljshus i trä.
- Öka resurserna för renovering och energieffektivisering av befintliga bostäder.
- Se över Allbolagens (Lagen (2002:102) om allmännyttiga bostadsföretag) konsekvenser för landsbygden.
- Ha en samordnad bostadspolitisk strategi för landsbygd och mindre orter.
- Låta utreda möjligheten att, enligt norsk modell, införa ett låneverktyg som säkrar bostadsfinansieringen i hela landet. Målet är att småhus ska kunna byggas även i områden där värdeutvecklingen för fastigheter är negativ. Utifrån samma målsättning vill vi parallellt ge Boverket i uppdrag att utreda hur man bättre utnyttjar kreditstocken för bostadslån.

Kultur för alla

Kulturen spelar en stor och viktig roll även på landsbygden. En ort med ett rikt och varierat kulturliv genererar engagemang och trivsel för medborgare, men även för besökare. Teater, musik och dans ska finnas i hela landet och den regionala spridningen av kultur ska i huvudsak vara ett nationellt ansvar där staten garanterar finansieringen. Kultur- och musikskolorna ska finnas över hela landet, hålla en god kvalitet och vara tillgängliga för alla, oavsett var man bor.

Under senare år har folkbiblioteken och biblioteksfilialerna blivit färre och avstånden till biblioteken har ökat. För Vänsterpartiet är tillgången till avgiftsfria bibliotek fundamental. Vi vill dessutom att biblioteken står fria från

inflytande av marknadskrafter och kommersiella intressen. Biblioteken ska bedriva uppsökande verksamhet och i högre grad än i dag inrättas på arbetsplatser, sjukhus och andra institutioner.

Vänsterpartiet vill främja digital teknik. Staten måste ta ett större ansvar för skiftet från analog till digital teknik på t ex landets biografier och bibliotek. Digitalbio ska finnas på mindre orter så att landbygdens invånare kan ta del av den bredd i filmutbudet som finns i storstäderna. De biografier som idag inte har kunnat ta del av statliga digitaliseringspengar, eftersom de saknar egeninsatsen om 50 procent, återfinns t ex nästan undantagslöst på små orter. Vänsterpartiet vill även tillvarata den möjlighet digitaliseringen ger då det gäller att tillgängliggöra det svenska filmarvet.

Digitaliseringen av landets biografier handlar inte bara om att visa film. Det är början på fantastiska möjligheterna för landbygden att ta del av teater, sportevenemang m.m., samt att fylla invånarnas behov av mötesplatser.

Vänsterpartiet vill:

- Lagstifta om alla kommuners skyldighet att tillhandahålla verksamhet i kulturskolan för barn och ungdomar.
- Öka resurserna för landets kultur- och musikskolor så att de kan hålla en god kvalitet och vara tillgängliga för alla.
- Motverka den allt större obalans som råder i hur staten och regionerna satsar ekonomiskt på kulturen. När allt större egenfinansiering krävs för att få stöd inom kultursamverkansmodellen riskerar fattiga landsbygdskommuner att få allt mindre del av pengarna.
- Att en nationell biblioteksplan tas fram för alla offentligt ägda eller stödda bibliotek, således även högskole- och folkhögskolebibliotek. Den ska samordna systemen och skapa överskådlighet i biblioteksfloran och säkerställa en likvärdig biblioteksstandard och biblioteksservice över hela landet.
- Införa digitala bibliotek där alla utan kostnad ska kunna ladda ned böcker, film, musik och andra medier, samtidigt som upphovspersonerna får ersättning för detta.
- Främja digitaliseringen av biografialonger genom att öka omställningsstödet och därmed ge även de fattigaste kommunerna möjlighet att behålla en biografialong på orten.
- Skapa bättre förutsättningar för digital distribution via ny teknik. Kapaciteten finns redan på många platser, men utnyttjas dåligt. Vänsterpartiet vill skapa incitament för distributörerna att överföra film m.m. via fiber, istället för som idag på en fysisk bärare. Vi vill också öka stödet till ny teknik för Sveriges landsbygd.
- Ge Svenska Filminstitutet utökade resurser för att påskynda digitaliseringen av det svenska filmarvet.

Rovdjur

Vänsterpartiet står bakom beslutet att ha livskraftiga rovdjurstammar i landet. De stora rovdjuren har länge debatterats flitigt i media av olika intressegrupper, men de polariserade diskussionerna har allt för ofta resulterat i än större irritation i områden där rovdjur finns. Vad gäller frågan om vargen har den länge varit infekterad och har därför inte heller fått den långsiktiga politiska lösningen vi önskat oss.

Vänsterpartiet vill:

- Öka resurserna till förebyggande åtgärder mot rovdjursangrepp på tamboskap och rennäring.
- Ha en snabbare beslutsgång kring skydds jakt när rovdjur hotar boskap- och rennäringar eller uppvisar ett oskyggt och störande beteende i bebyggda områden.
- Att rovdjurspolitiken ska beslutas nationellt utan inblandning av EU:s överstatliga beslutsmakt. Samtidigt ska Sverige respektera internationella avtal om bevarande av hotade arter.
- Utöka samarbetet mellan Sverige, Finland och Norge för en nordisk vargstam.
- Underlätta för den naturliga invandringen av varg från Finland och därmed minska inaveln av vargstammen.
- Att ett tvärpolitiskt förslag till en långsiktig lösning på rovdjurs- och vargfrågan tas fram. Förslaget ska inkludera frågan om ökad acceptans samt förankring och inflytande för de som berörs av rovdjuren.
- Att åtgärder vidtas så att Sverige får en långsiktigt gynnsam bevarandestatus för varg. Det kräver enligt Vänsterpartiets bedömning en ökad genetisk variation och större stam än i nuläget.

Beskatta utnyttjande av naturresurser

Att utnyttja naturresurser, ändliga eller oändliga, ska inte vara gratis. Vi anser att företag som gör det storskaligt ska betala för att använda resursen eller för utnyttjandet av landskapet. Sveriges mineralavgift är idag exceptionellt låg vilket innebär att gruvbolag praktiskt taget får mineraler gratis. Nu ser vi en gruvexpansion i landet, inte minst av utländska företag. Det är då rimligt att de bidrar till de samhällen de verkar i, och är med och betalar den nödvändiga utbyggnaden av infrastruktur.

Vi vill ha en långsiktig utveckling i gruvregionerna, inte exploatering under den begränsade tid gruvorna är i drift. Ett problem på många orter där gruvor kommer att öppna är bostadsbrist, dålig infrastruktur och avsaknad av arbetskraft som har rätt utbildning. Samhället bör inte ensamt finansiera detta.

En ökad beskattning av gruvdrift och annan mineralbrytning skulle kunna ge resurser till regionala gruvfonder. Pengar från dessa fonder skulle sedan kunna användas för infrastrukturinvesteringar, som är nödvändiga för brytning, och till satsningar i andra näringar som kan ge arbetstillfällen när brytningsperioden är över.

Vänsterpartiet vill:

- Höja den så kallade mineralavgiften och placera intäkterna från densamma i en gruvfond. Avgiften bör omfatta både koncessionsmineral (mineraler Bergstaten beslutar om, t ex guld, järn, olja), och jordägarmineraler. (t ex kalksten).
- Skärpa gruvföretagens ansvar för att återställa miljön efter gruvdrift och förbjuda den miljöfarliga uranbrytningen.
- Lagreglera en bygdepeng för vindkraft, på liknande sätt som gjorts för vattenkraften, eller inför en kommunal fastighetsskatt för vindkraftverk.

Vilja och samordning skapar framtidstro

Landsbygden har goda möjligheter att utvecklas och bidra till omställningen till ett Hållbart Sverige. Men för detta behövs en politik som ser landsbygden som en möjlighet och en del av lösningen istället för ett problem. Politiken måste hänga samman, myndigheter måste samordnas och regionalpolitiska aspekter måste utgöra en viktig del av beslutsunderlagen.

Vänsterpartiet vill:

- Samordna landsbygdsfrågorna under regeringskansliet.
- Redovisa regionalpolitiska konsekvenser för landsbygden inför nya lagar, reformer och förändringar av myndigheternas organisation eller uppdrag.
- Sprida statliga myndigheter till fler orter i Sverige.
- Utvärdera vad privatiseringar och uppbyggnad av statliga monopol har haft för konsekvenser för landsbygden.
- Att möjligheten till landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) utnyttjas för utveckling i områden med mycket stränder och lågt exploateringsstryck. Detta måste ske på ett sådant sätt att det inte hindrar det rörliga friluftslivet och allmänheten att ha tillgång till hela sjön och hela strandremsan.

Arbetsgruppen för en landsbygdspolitisk plattform,

Brittis Benzler, Gotland

Birger Lahti, Norrbotten

Lena Olsson, Dalarna

Sekreterare för arbetsgruppen,

Yasmine Carlsson